

Prostaatkankerscreening zinvol? Stand van zaken 2018 - Bram Spinnewijn

Voor Domus Medica is er geen plaats voor systematische screening van mannen op prostaatkanker. Domus Medica raadt opportunistische screening, op vraag van de patiënt, bij mannen tussen 55 en 69 jaar, af, tenzij de patiënt, op zijn vraag, goed geïnformeerd is over de voor- en nadelen. Dit heeft echter een opportunitetskost, die niet op andere domeinen van de gezondheidszorg kan geïnvesteerd worden.

De motivatie hiervoor is dat het verschil tussen de baten en de schade te klein is, mogelijks negatief. Het voordeel van screening zit in een relatieve mortaliteitsreductie van 20% voor specifiek prostaatkankersterfte, zonder de totale mortaliteit te doen dalen (NNS = 781 over een periode van 13 jaar). Verder is er een vermindering van het aantal uitgezaaide prostaatkanker. Deze persoon zou gemiddeld 8,4 levensjaren langer leven, dewelke garant staan voor 6,4 kwalitatieve levensjaren.

Daartegenover staan de complicaties ten gevolge van de screening. De voornaamste zijn de angstinductie (met een verhoogde kans op zelfmoord (*8 in de week na de diagnose, *11 voor cardiovasculaire incidenten) en de neveneffecten na een biopsie (1% moet gehospitaliseerd worden owv sepsis). Ook de neveneffecten van een eventuele behandeling van de door screening ontdekte prostaatkanker is groot, zonder enige zekerheid dat deze kanker later een klinische kanker zou worden. De voornaamste zijn postoperatieve sterfte (0,1-0,2%), postoperatieve cardiovasculaire incidenten, postoperatieve diepe veneuze trombose en longembolie, postoperatieve erectiestoornissen en urine-incontinentie en darmongemakken na bestraling.

Bovendien is de kostprijs onredelijk hoog (250 000 dollar per gewonnen levensjaar), deze wordt sterk beïnvloed door de strategiekeuze (vele scenario's worden voorgesteld van een éénmalige screening tot jaarlijks vanaf 40 jaar). Deze kost is steeds een veelvoud van wat aanvaard is als kostprijs voor een gewonnen levensjaar bij andere preventieprogramma's. Het opstarten van een screeningsprogramma in Nederland wordt geraamd op 168 miljoen euro per jaar.

Hoewel Domus Medica het gebruik van screeningstests ontmoedigt, is het zich bewust van het veelvuldige gebruik van PSA screening in de praktijk van vandaag in Vlaanderen. Ze weet dat sommige mensen zullen blijven vragen om gescreend te worden en sommige artsen het actief zullen blijven aanbieden. De beslissing om met PSA-screening te starten of verder te gaan met screening van een individuele patiënt moet gebaseerd zijn op een expliciet bewustzijn bij de patiënt zelf van de mogelijke voor- en nadelen in **een gedeelde besluitvorming**. Hiervoor moet voldoende tijd uitgetrokken worden. Huisartsen (en urologen) kunnen hierbij ondersteund worden om deze boodschap op een verstaanbare wijze te kunnen overbrengen doormiddel van een beslissingshulp. **Een beslissingshulp** om te gebruiken tijdens de consultatie zelf wordt aangeboden door het KCE <https://kce.fgov.be/nl/publication/report/een-beslissingshulp-bij-de-vraag-naar-prostaatkankeropsporing-met-de-psa-test>. Wanneer de patiënt zijn keuze zelf verder wil uitzoeken thuis, kan hij daarvoor de beslissinghulp hanteren van de VLK <http://www.allesoverkanker.be/prostaatkanker-opsporen>. Verder is de beslissinghulp van huisarts goed uitgewerkt. <https://keuzehulpen.thuisarts.nl/testen-op-prostaatkanker>.

Aanbieden van Psa screening door een (lokale) gemeenschap of door een werkgever (en dit zonder uitleg over de nadelen) is niet ethisch. Het aanbieden van PSA testen bij mannen ouder dan 70 jaar of met een verminderde levensverwachting (<10 jaar) is niet ethisch.

Er is geen wetenschappelijk bewijs van het nut van PSA-screening bij een verhoogd risico (familiaal belast, zwarte huidskleur). Een hogere incidentie van kanker zal leiden tot meer diagnoses en behandelingen, mogelijks zonder een grotere absolute reductie in sterfte. Daarom raadt Domus Medica ook screening af bij mannen met een verhoogd risico. Enkel bij sterk verhoogd risico (vijf keer hoger dan gemiddeld, is een screening verdedigbaar).

Zolang urologische verenigingen met ongenueanceerde en onjuiste cijfers (3) het debat vertroebelen, zolang er in de dagdagelijkse praktijk bij de urologen geen shared decision plaats vindt, zal er geen plaats zijn voor een multidisciplinaire aanbeveling.

Methodologie:

Jaarlijks worden alle aanbevelingen nagelezen. Gezien er geen enkele richtlijn was rond het includeren van websites, werd in 2004 een lijst opgesteld van instanties (beroepsverenigingen en wetenschappelijke verenigingen) die jaarlijks moeten nagekeken worden op publicaties van aanbevelingen. Inclusiecriteria hiervoor waren taal (enkel Nederlands, Frans en Engels) en landen, die klinisch relevant zijn voor de Vlaamse doelgroep. Daarbovenop wordt er nog een zoekopdracht uitgevoerd op National Guideline Clearinghouse (1) en op alle links van CEBAM (2).

1/ <http://www.guideline.gov/>

2/ <http://cebamivs.iscientia.net/fr/cdlh/Pages/inscription.aspx>

3/ https://bvuv.be/sites/default/files/2019-01/EAU_policy-briefing_PSA.pdf

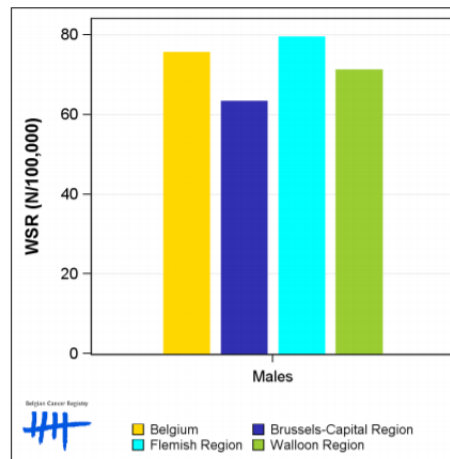
Aanbevelingen – detail

Land	Richtlijn		Inhoud	Referentie
BELGIË				
Domus Medica	2016	-		http://www.domusmedica.be/documentatie/dossiers/prostaat_kanker.html
Hoge GezondheidsRaad (HGR)	NEEN			
Consensusvergaderingen (RIZIV)	2011	-	Ongewijzigd	http://www.inami.fgov.be/SiteCollectionDocuments/consensus_korte_tekst_20110512.pdf
Federaal Kenniscentrum	2006	-	Ongewijzigd	https://kce.fgov.be/nl/publication/report/prostate-specific-antigen-psa-voor-prostaatkankerscreening
	2014		Beslissingshulp tijdens de consultatie	https://kce.fgov.be/nl/publication/report/een-beslissing-bij-de-vraag-naar-prostaatkankeropsporing-met-de-psa-test

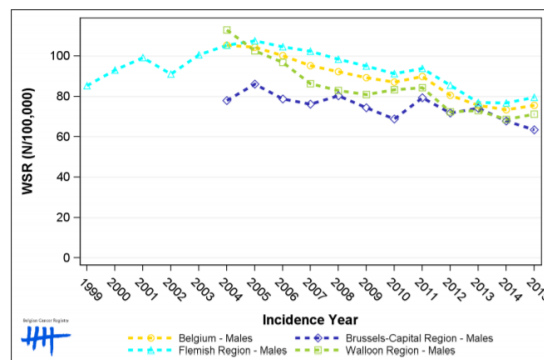
Zorg
gezondheid

en 2015

Figure 1: Prostate Cancer: Age-standardised incidence rates by region, 2015

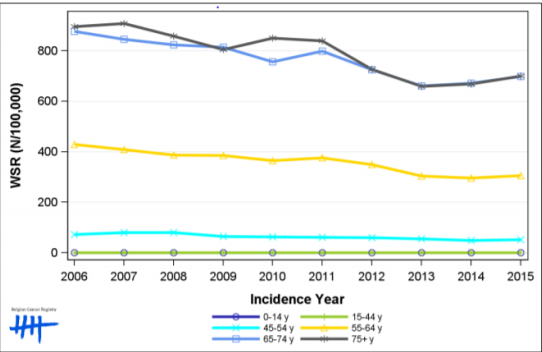

Figure 4: Prostate Cancer: Age-standardised incidence rates (WSR) by incidence year and region

https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/atoms/files/Cancer_Fact_Sheet_Prostate%20Cancer_2015.pdf
<https://www.zorg-en-gezondheid.be/sterfte-door-prostaatkanker-2014>

Figure 5: Prostate Cancer: Age-standardised incidence rates (WSR) versus incidence year by broad age groups, Flemish region

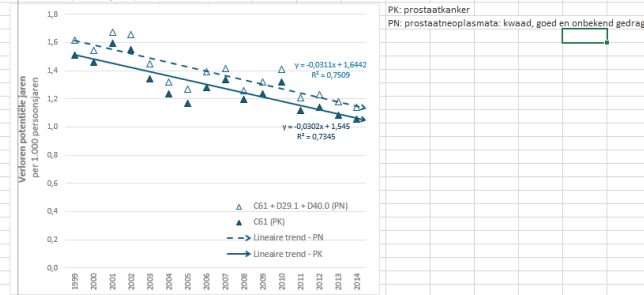
Table 6: Prostate Cancer: 5-year relative survival proportion by age group, Flemish region 2011-2015

5-year relative survival 2011-2015 (%)			
Males			
	N at risk	estimate	95% CI
Overall	26,850	95.6	[94.9, 96.3]
Age group			
15-59 years	4,025	97.2	[96.3, 98.1]
60-74 years	14,270	97.2	[96.5, 98.0]
75+ years	8,555	91.6	[89.6, 93.6]

figuur

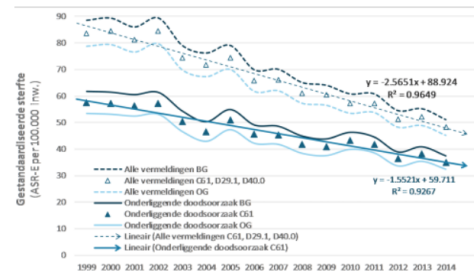
**Evolutie verloren potentiële levensjaren per 1.000
persoonsjaren toe te schrijven aan prostaatkanker (en
andere-neoplasmata)**

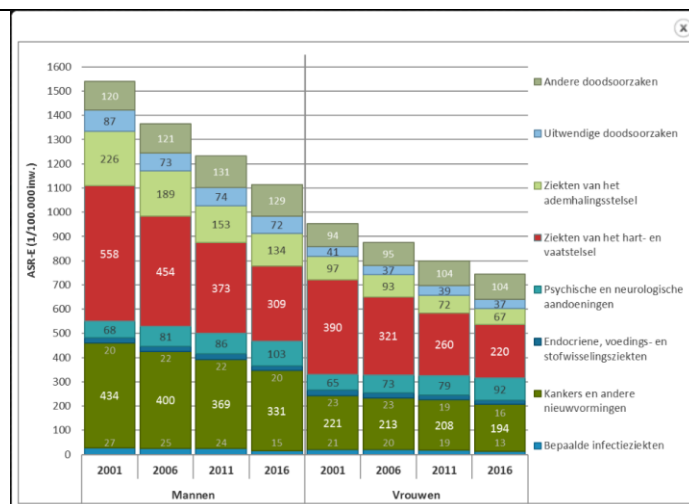
Mannen, 1-74 jaar, 1999-2014

bron: onderliggende sterfte en doodsoorzaken van Vlaanderen 1999-2014, Vlaams Gewest, 1999-2014

**Prostaatkanker (C61) (en andere prostaatneo's (D29.1 en D40.0)): Evolutie direct
gestandaardiseerde sterfte (ASR-E) met betrouwbaarheidsinterval (BG & OG),
onderliggende doodsoorzaak versus alle vermeldingen, Vlaams Gewest, 1999-2014**

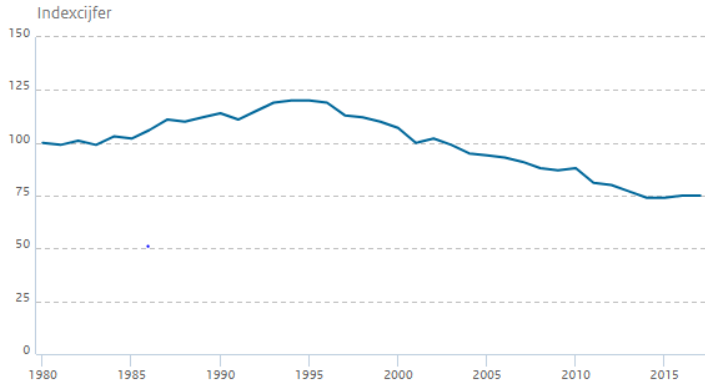

BVU (Belgische Vereniging van Urologen)	2018	+	BVU ondersteunt de oproep: "EAU dringt aan op Europese actie ter preventie van prostaatkankersterfte" BVU heeft geen richtlijn	https://bvubelgium.be/nl/nieuws/eau-dringt-aan-op-europese-actie-ter-preventie-van-prostaatkankersterfte
KOTK	2014	0	Beslissingshulp	http://www.allesoverkanker.be/prostaatkanker-opsporen
SSMG	2016	-	ongewijzigd.	http://www.ssmg.be/images/ssmg/files/Recommandations_de_bonne_pratique/psa2.pdf

NEDERLAND

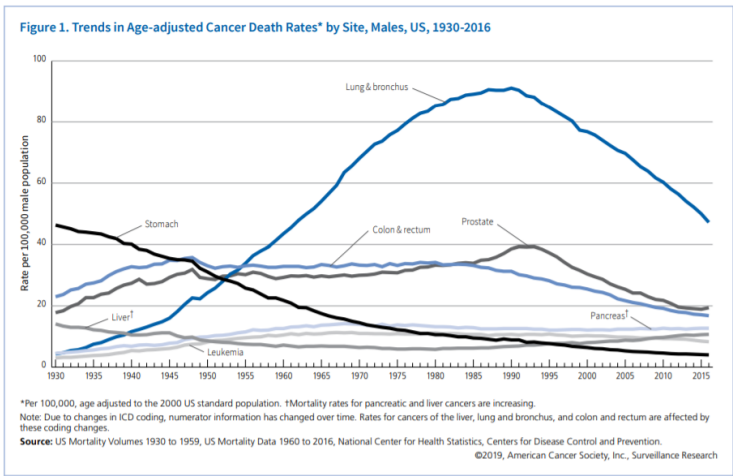
NHG	2014	-	Ongewijzigd	https://www.nhg.org/standaarden/samenvatting/mictieklachten-bij-mannen https://www.nhg.org/themas/publicaties/laboratoriumdiagnostiek-vroeg-diagnostiek-prostaatacarcinoom-volledige-tekst file:///C:/Users/Dokter/Downloads/Prostaatacarcinoom.pdf
	2017	-	Het hanteren van een PSA van 3,0 µg/l als afkapwaarde voor het doen van vervolgdagnostiek had in ERSPC een positief voorspellende waarde van 21,7% voor prostaatacarcinoom (78,3% fout-positieve uitslagen) en een afkapwaarde van 4,0 µg/l had een positief voorspellende waarde van 30,2% voor prostaatacarcinoom (69,8% fout-positieve uitslagen). Bij een afkapwaarde van 3,0 µg/l betreft het vaker een klinisch niet relevant carcinoom. Ongewijzigd	
	2016	-		
Thuisarts	2017	0		https://www.thuisarts.nl/prostaatonderzoek/ik-wil-weten-of-onderzoek-naar-prostaatkanker-zinvol-is https://keuzehulpen.thuisarts.nl/testen-op-prostaatkanker
	2017			

Integraal Kankercentrum Nederland Zorginstituut	2014 2017	-	Geen advies over screening, wel interessante informatie over erfelijkheid en overleving	https://richtlijnendatabase.nl/richtlijn/prostaatcarcinoom/screening_en_vroegdetectie/vroegdetectie.html#uitgangsvraag www.kiesbeter.nl
CBO	2014	-	Ongewijzigd	http://oncoline.nl/prostaatcarcinoom
RIVM (Nationaal Kompas Volksgezondheid) >>> Volksgezondheid en zorg.info	2018	-	▼ Trend sterfte prostaatkanker Sterfte aan prostaatkanker 1980-2017 Toekomstige stijging aantal nieuwe gevallen van prostaatkanker door alleen demografie Op basis van uitsluitend demografisch ontwikkelingen zal het absoluut aantal nieuwe gevallen van prostaatkanker bij mannen	https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/prostaatkanker

			in de periode 2015-2040 naar verwachting met 40% stijgen. De toename zal groter of kleiner kunnen zijn door veranderingen in factoren die de kans op het ontstaan van prostaatkanker beïnvloeden (epidemiologische ontwikkelingen). De toekomstige trend op basis van epidemiologische ontwikkelingen is niet gekwantificeerd.	
FRANKRIJK				
La Haute Autorité de Santé (HAS)	2016	-	Ongewijzigd	http://www.has-sante.fr/portail/jcms/c_1623737/fr/detection-precoce-du-cancer-de-la-prostate?xtmc=&xtr=5 https://www.has-sante.fr/portail/upload/docs/application/pdf/2016-04/avis_n_2016.0026.ac.seesp_du_16_mars_2016_du_college_de_la_has_sur_un_document_dinformation_a_destination_des_medecins_gener.pdf
l'Association Française d'Urologie	2018	+(opp)	De overgrote meerderheid van de nationale en internationale aanbevelingen, waaronder de hernieuwde adviezen van INCA, CNAMTS en HAS, bieden mannen op geïnformeerde wijze te informeren alvorens een PSA-test voor te schrijven. Deze informatie moet de voordelen, onzekerheden en bijwerkingen van vroege detectie bespreken en moet een gedeeld besluit mogelijk maken. Er is daarom niet langer een screening toegepast maar een vroege detectie, die het resultaat is van een uniek gesprek tussen een patiënt en arts. De US Preventive Services Task Force (USPSTF), die zich verzette tegen het	https://www.urofrance.org/base-bibliographique/recommandations-francaises-du-comite-de-cancerologie-de-lafu-actualisation-10#toc-12

			voorschrijven van PSA met het oog op vroegtijdige diagnose, heeft ook zijn aanbevelingen gewijzigd	
VERENIGD KONINKRIJK				
SIGN	-		Wel een aanbeveling over diagnose	
NHS	2016 2016	- Geen	Beslissingshulp	www.cancerscreening.nhs.uk/prostate/informationpack.html ! https://www.gov.uk/government/publications/prostate-cancer-risk-management-programme-psa-test-benefits-and-risks/prostate-cancer-risk-management-programme-pcrmp-benefits-and-risks-of-psa-testing http://www.nice.org.uk/guidance/cg175
VERENIGDE STATEN / CANADA				
American Academy of Family Physicians	2018	-	Volgt US preventive task force	https://www.aafp.org/afp/2018/1015/od1.html

U.S. Preventive Services Task Force recommendations	2017	0	PSA-gebaseerde screening op prostaatkanker heeft zowel potentiële voordelen als nadelen. Het USPSTF beveelt screening op prostaatkanker niet aan, tenzij mannen een voorkeur voor screening uitspreken nadat ze zijn geïnformeerd over en de voordelen en risico's hebben begrepen. De beslissing om gescreend te worden op prostaatkanker vereist dat elke man zijn eigen waarden opneemt over de mogelijke voordelen en nadelen. De potentiële schade van screening, diagnostische procedures en behandeling treedt op vlak nadat screening heeft plaatsgevonden. Hoewel de mogelijke voordelen elk moment na de screening kunnen optreden, komen ze meestal jaren na de behandeling voor omdat progressie van asymptomatische, screen-gedetecteerde kanker naar symptomatische, uitgezaaide kanker of overlijden (als het al voorkomt) jaren of decennia kan duren. De USPSTF concludeert met gematigde zekerheid dat het nettoresultaat van op PSA gebaseerde screening op prostaatkanker bij mannen van 55 tot 69 jaar voor sommige mannen klein is. Hoe elke persoon specifieke voordelen en nadelen weegt, zal bepalen of het algehele netto voordeel klein is. De USPSTF concludeert met gematigde zekerheid dat de potentiële voordelen van op PSA gebaseerde screening op prostaatkanker bij mannen van 70 jaar en ouder niet opwegen tegen de verwachte schade. (C = De USPSTF beveelt aan om deze aanbeveling selectief aan te bieden of aan te bieden aan individuele patiënten op basis van professionele oordeelsvorming en voorkeuren van de patiënt. Er is op zijn minst gematigde zekerheid dat het netto voordeel klein is.)	https://screeningforprostatecancer.org/
CDC	2016	-	Volgt U.S. Preventive Services Task Force recommendations, Feiten over prostaatkankerscreening	http://www.cdc.gov/cancer/prostate/basic_info/get-screened.htm

			Voor elke 1000 mannen tussen de 55 en 69 jaar die worden gescreend, zal ongeveer 1 sterfte worden voorkomen en 3 mannen zullen geen uitzaaiingen krijgen. Veel mannen met prostaatkanker ondervinden nooit symptomen en zouden zonder screening nooit weten dat ze de ziekte hadden. De helft van de mannen die sterven aan prostaatkanker is 80 jaar of ouder.	
American College of Physicians	2013	0/+	Ongewijzigd	http://annals.org/article.aspx?articleid=1676183
American Cancer Society (ACS)	2016	+	Figure 1. Trends in Age-adjusted Cancer Death Rates* by Site, Males, US, 1930-2016 *Per 100,000, age adjusted to the 2000 US standard population. †Mortality rates for pancreatic and liver cancers are increasing. Note: Due to changes in ICD coding, numerator information has changed over time. Rates for cancers of the liver, lung and bronchus, and colon and rectum are affected by these coding changes. Source: US Mortality Volumes 1930 to 1959, US Mortality Data 1960 to 2016, National Center for Health Statistics, Centers for Disease Control and Prevention. ©2019, American Cancer Society, Inc., Surveillance Research	https://www.cancer.org/cancer/prostate-cancer/early-detection/acs-recommendations.html https://www.cancer.org/content/dam/cancer-org/research/cancer-facts-and-statistics/annual-cancer-facts-and-figures/2019/cancer-facts-and-figures-2019.pdf
American Urological Association	2018	+	Gereviewd en validiteit bevestigd 2018	http://www.auanet.org/education/guidelines/prostate-cancer-detection.cfm

Canadian Medical Association- Canadian Task Force on Preventive Health Care	2014	-	Ongewijzigd	http://www.cmaj.ca/content/early/2014/10/27/cmaj.140703
Association des urologues du Canada	2017	+	Ongewijzigd	http://www.cua.org/themes/web/assets/files/4888.pdf
Collège des médecins du Québec	2013	0	Ongewijzigd	http://www.cmq.org/publications-pdf/p-1-2013-06-01-fr-depistage-cancer-de-la-prostate.pdf
NIEUW-ZEELAND/AUSTRALIE				
NHC	2018	0	Prostaatkanker is de meest gediagnosticeerde kanker bij mannen. Als je het vroeg vindt, kun je levens redden, maar niet alle prostaatkanker moet worden behandeld. Leer zoveel mogelijk over prostaatkanker, testen en behandeling om te beslissen welke aanpak geschikt voor u is.	https://www.health.govt.nz/your-health/conditions-and-treatments/diseases-and-illnesses/prostate-cancer
The Royal Australian College of General Practitioners	2014	-	Screening van asymptomatische (laag-risico) mannen voor prostaatkanker door prostaatspecifieke antigeen (PSA) -testen wordt niet aanbevolen omdat de voordelen niet duidelijk zijn aangetoond dat ze opwegen tegen de nadelen. 1 Dit blijft het geval na recente grote onderzoeken. 1 Daarom zijn huisartsen niet verplicht om screening op prostaatkanker aan asymptomatische mannen aan te bieden.	https://www.racgp.org.au/clinical-resources/clinical-guidelines/key-racgp-guidelines/view-all-racgp-guidelines/red-book/early-detection-of-cancers/prostate-cancer

			Sommige mannen hebben individuele zorgen over prostaatkanker en kunnen een hogere waarde hechten aan de mogelijke voordelen van prostaatkankerscreening. Dit vereist een specifieke discussie om de voordelen en nadelen (van overdiagnose en overbehandeling) van screening op prostaatkanker aan te pakken. Het meest voorkomende nadelige effect van radicale prostatectomie is erectiestoornis, die de meeste mannen treft (het komt minder vaak voor bij jongere mannen, mensen met een lagere PSA, en wanneer zenuwsparende chirurgische technieken worden gebruikt) Andere complicaties komen vaak voor ook, inclusief urine-incontinentie (wat heel gebruikelijk is in de eerste maanden na de behandeling, maar normaliseert bij 75-90% mannen na twee jaar, afhankelijk van het type behandeling). In mindere mate kunnen irritatie van de urinewegen en darmklachten optreden. Algemene gevoelens van 'vitaliteit' gaan bij ongeveer 10% van de mannen verloren. Zowel zelfmoord als hart- en vaatziekten (CVD) nemen enorm toe (respectievelijk acht en elf keer meer) in de week nadat mannen hun diagnose prostaatkanker hebben gegeven. Zelfs diagnostische procedures die na positieve screening worden uitgevoerd, kunnen schadelijk zijn, waarbij uit Australische gegevens blijkt dat de risico van levensbedreigende	

			sepsis die intensieve zorg nodig heeft. opname is ongeveer 1% na biopsie.	
INTERNATIONAAL				
WHO	2004	-	ongewijzigd	http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/74698/E82958.pdf

The European Association of Urology	2018	+(opp)/0				http://uroweb.org/guideline/prostate-cancer/																		
			<table><tr><th>aanbevelingen</th><th>LE</th><th>Sterkte rating</th></tr><tr><td>Laat mannen niet testen op PSA zonder hen te adviseren over de mogelijke risico's en voordelen.</td><td>3</td><td>Sterk</td></tr><tr><td>Biedt een geïndividualiseerde risico-aangepaste strategie voor vroege detectie aan voor een goed geïnformeerde man met een goede gezondheid en een levensverwachting van minimaal tien tot vijftien jaar.</td><td>3</td><td>Sterk</td></tr><tr><td>Bied vroege PSA-testen aan bij goed geïnformeerde mannen met een verhoogd risico op PCa: mannen> 50 jaar oud; mannen> 45 jaar en een familiegeschiedenis van PCa; Afro-Amerikanen> 45 jaar oud.</td><td>2b</td><td>Sterk</td></tr><tr><td>Biedt een aan risico aangepaste strategie (gebaseerd op het eerste PSA-niveau), met follow-upintervallen van twee jaar voor degenen die in eerste instantie risico liepen: mannen met een PSA-niveau van> 1 ng / ml op 40-jarige leeftijd; mannen met een PSA-niveau van> 2 ng / ml op 60-jarige leeftijd; Stel de follow-up uit tot acht jaar bij degenen die geen risico lopen.</td><td>3</td><td>Zwak</td></tr><tr><td>Stop de vroege diagnose van PCa op basis van een levensverwachting van <vijftien jaar.</td><td>3</td><td>Sterk</td></tr></table>				aanbevelingen	LE	Sterkte rating	Laat mannen niet testen op PSA zonder hen te adviseren over de mogelijke risico's en voordelen.	3	Sterk	Biedt een geïndividualiseerde risico-aangepaste strategie voor vroege detectie aan voor een goed geïnformeerde man met een goede gezondheid en een levensverwachting van minimaal tien tot vijftien jaar.	3	Sterk	Bied vroege PSA-testen aan bij goed geïnformeerde mannen met een verhoogd risico op PCa: mannen> 50 jaar oud; mannen> 45 jaar en een familiegeschiedenis van PCa; Afro-Amerikanen> 45 jaar oud.	2b	Sterk	Biedt een aan risico aangepaste strategie (gebaseerd op het eerste PSA-niveau), met follow-upintervallen van twee jaar voor degenen die in eerste instantie risico liepen: mannen met een PSA-niveau van> 1 ng / ml op 40-jarige leeftijd; mannen met een PSA-niveau van> 2 ng / ml op 60-jarige leeftijd; Stel de follow-up uit tot acht jaar bij degenen die geen risico lopen.	3	Zwak	Stop de vroege diagnose van PCa op basis van een levensverwachting van <vijftien jaar.	3	Sterk
			aanbevelingen	LE	Sterkte rating																			
			Laat mannen niet testen op PSA zonder hen te adviseren over de mogelijke risico's en voordelen.	3	Sterk																			
			Biedt een geïndividualiseerde risico-aangepaste strategie voor vroege detectie aan voor een goed geïnformeerde man met een goede gezondheid en een levensverwachting van minimaal tien tot vijftien jaar.	3	Sterk																			
			Bied vroege PSA-testen aan bij goed geïnformeerde mannen met een verhoogd risico op PCa: mannen> 50 jaar oud; mannen> 45 jaar en een familiegeschiedenis van PCa; Afro-Amerikanen> 45 jaar oud.	2b	Sterk																			
			Biedt een aan risico aangepaste strategie (gebaseerd op het eerste PSA-niveau), met follow-upintervallen van twee jaar voor degenen die in eerste instantie risico liepen: mannen met een PSA-niveau van> 1 ng / ml op 40-jarige leeftijd; mannen met een PSA-niveau van> 2 ng / ml op 60-jarige leeftijd; Stel de follow-up uit tot acht jaar bij degenen die geen risico lopen.	3	Zwak																			
			Stop de vroege diagnose van PCa op basis van een levensverwachting van <vijftien jaar.	3	Sterk																			
			<table><tr><th>Jaren follow-up</th><th>Nummer nodig om te screenen</th><th>Nummer dat moet worden behandeld</th></tr><tr><td>9</td><td>1410</td><td>48</td></tr><tr><td>11</td><td>979</td><td>35</td></tr><tr><td>13</td><td>781</td><td>27</td></tr></table>				Jaren follow-up	Nummer nodig om te screenen	Nummer dat moet worden behandeld	9	1410	48	11	979	35	13	781	27						
			Jaren follow-up	Nummer nodig om te screenen	Nummer dat moet worden behandeld																			
9	1410	48																						
11	979	35																						
13	781	27																						

	2019	+	Deze organisatie pleit contradictorisch tegen hun eigen richtlijn op basis van twee publicaties: 1/ Na 20 jaar follow-up daalt het NNS en het NND 101 en 13 om één prostaatkanker overlijden te voorkomen. (nvdr: dit wordt geconcludeerd uit volgende statistische gegevens: RR op metastase en prostaatkankersterfte is 0.46 (95%CI: 0.19–1.11) en 0.48 (95% CI: 0.17–1.36), dewelke beiden niet statistisch significant zijn.	https://bv.u.be/sites/default/files/2019-01/EAU_policy-briefing_PSA.pdf

Table 1 – The clinical/pathological features (TNM-staging, Gleason grading) of the cancers detected (at time of diagnosis). Survival status and cause of death from both the screening and control arm of the men included and randomized with a prostate-specific antigen (PSA) level <10.0 ng/ml (n = 1134) as well as of the men excluded because of a PSA level ≥10.0 ng/ml (n = 30)

	Screening arm (n = 553)		Control arm (n = 581)		Total excluded men (n = 30)	
	No.	%	No.	%	No.	%
T-stage						
T1	29	41	20	35	5	26
T2	27	38	24	42	8	42
T3	14	20	7	12	5	26
T4	1	1	6	11	1	5
N-stage						
NX	37	52	34	60	8	42
N0	34	48	19	33	9	47
N1	–	–	4 ^a	7	2 ^b	11
M-stage						
MX	25	35	25	44	4	21
M0	43	61	25	44	12	63
M1	3	4	7 ^a	12	3 ^b	16
PSA >100 ng/ml	–	–	–	–	5 ^c	26
Gleason score						
3 + 3	39	55	26	46	–	–
≥3 + 4	23	32	28	49	1	5
Unknown	9	13	3	5	18	95
Survival status–all men						
Alive	189	34	227	39	4	13
Death	364	66	354	61	26	87
Survival status–PCa men						
Alive	50	70	40	70	3	16
Death	21	30	17	30	16	84
Cause of death						
PCa	5	1	11	3	5	19
Other cause	359	99	343	97	21	81

PCa = prostate cancer; PSA = prostate-specific antigen.

^a Three men had both N1 and M1 disease.

^b One man had both N1 and M1 disease.

^c One man had both M1 disease and PSA >100 ng/ml at time of diagnosis.

Nvdr: Er is geen systematische weergave van de cijfers van de ERSCP (laatste publicatie in 2009 en 2011) of van deze cohorte (n= 1684), wat een publicatiebias bij positieve resultaten kan veroorzaken.

		2: Göteborg: Georganiseerde screening was geassocieerd met een absolute Pk-specifieke sterftedaling van 0,72% (95%BI 0,50-0,94%) en een relatieve risicoreductie van 42% (95% CI 28-54%); NNI en NND van 139 (95% CI 107-200) en 13 voor 2 jaarlijkse screening. Nvdr: Zweden is gekend voor een hogere incidentie (221/100 000) tov Europa (159) en België (147) en mortaliteit (60/100 000 – 39 en 38) en 5 jaarsoverleving (90,7% in Zweden en 93,8 in België). Deze cijfers zijn niet extrapoleerbaar voor heel Europa. En de Cochrane nam deze studie niet op owv te groot risico op bias : <table><tr><th></th><th>Adequate sequence generation?</th><th>Allocation concealment?</th><th>Blinding?</th><th>Incomplete outcome data addressed?</th><th>Free of selective reporting?</th><th>Free of other bias?</th></tr><tr><td>ERSPC</td><td>●</td><td>?</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td><td>?</td></tr><tr><td>Norrköping</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td><td>?</td><td>?</td><td>●</td></tr><tr><td>PLCO</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td></tr><tr><td>Quebec</td><td>?</td><td>●</td><td>?</td><td>●</td><td>?</td><td>●</td></tr><tr><td>Stockholm</td><td>?</td><td>●</td><td>●</td><td>●</td><td>?</td><td>●</td></tr></table> De EAU wijst ook op een dreiging van een stijging in absolute aantallen op basis van grafieken van de ACS (cfr supra) nvdr: wat je hieruit niet kan besluiten De EAU wijst op verbeterde protocollen (oa MRI) om behandeling van overdiagnose te voorkomen.		Adequate sequence generation?	Allocation concealment?	Blinding?	Incomplete outcome data addressed?	Free of selective reporting?	Free of other bias?	ERSPC	●	?	●	●	●	?	Norrköping	●	●	●	?	?	●	PLCO	●	●	●	●	●	●	Quebec	?	●	?	●	?	●	Stockholm	?	●	●	●	?	●	
	Adequate sequence generation?	Allocation concealment?	Blinding?	Incomplete outcome data addressed?	Free of selective reporting?	Free of other bias?																																							
ERSPC	●	?	●	●	●	?																																							
Norrköping	●	●	●	?	?	●																																							
PLCO	●	●	●	●	●	●																																							
Quebec	?	●	?	●	?	●																																							
Stockholm	?	●	●	●	?	●																																							
EBMPracticeNET	2014	-	Screeningprogramma's, die een gekend effect hebben op mortaliteit, maar die nog niet zijn opgestart als een routinescreening	https://www.ebmpracticenet.be/nl/paginas/default.aspx?ebmid=ebm00334																																									

			- Een voorwaarde, vatbaar voor interpretatie, vooraleer een kanker screeningsprogramma te starten is of de voordelen van screening aanvaardbaar zijn in verhouding tot de nadelen. De beslissing om te starten met een programma gebeurt op basis van argumenten i.v.m. het gezondheidsbeleid en moet gebaseerd zijn op algemeen aanvaarde kennis vanuit onderzoek. Dit is op dit moment niet het geval, zoals er wetenschappelijke inconsistentie is over de definitie, de metingen en de vergelijking tussen gezondheidswinst en schadelijke effecten. Prostaatkanker - PSA-screening om de 4 jaar heeft aangetoond dat het de sterfte door prostaatkanker met 20% doet dalen B . - De hoeveelheid overdiagnose en overbehandeling is aanzienlijk. Ongeveer elke tweede kanker, ontdekt door screening, zou geen stadium van klinische betekenis hebben gehaald. Overmatige operaties produceren een aantal levensjaren die gepaard gaan met urologische nadelen voor de patiënten en dat aantal is groter dan het aantal toegevoegde levensjaren die gewonnen worden door de behandeling van voortschrijdende kanker. - Vaak herhaalde routine PSA-bepaling bij asymptomatische mannen, bijvoorbeeld als onderdeel van gezondheidscheck-up, moet echter worden gematigd.	

REVIEW LITERATUUR

Cochrane	2013	-	Ongewijzigd	http://onlinelibrary.wiley.com.gateway.cdlh.be/enhanced/doi/10.1002/14651858.CD004720.pub3
Clinical Evidence	NEEN		Ongewijzigd	
Health Technology	2015	-/+	Ongewijzigd	http://www.hqontario.ca/Portals/0/Documents/evidence/reports/recommendation-psa-screening-1505-en.pdf

Assessment-studies http://www.crd.york.ac.uk/CRDWeb	2014		De incrementele kosteneffectiviteit van reguliere screening varieerde van \$ 36.300 / LYG, voor screening om de vier jaar van 55 tot 69 jaar, tot \$ 588.300 / LYG, voor screening om de twee jaar vanaf de leeftijd van 40 tot 74 jaar. De marginale voordelen van het verhogen van de screeningfrequentie tot 2 jaar of het beginnen met screening op 40-jarige leeftijd waren klein en kwamen voor aanzienlijke kosten.	https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ijc.28732
Erspec	2014 2017		De resultaten toonden aan dat jaarlijkse screening van mannen tussen de 55 en 69 jaar zou resulteren in negen minder sterfgevallen door prostaatkanker (28% reductie), en een totaal van 73 gewonnen levensjaren (gemiddeld 8,4 jaar per dood door prostaatkanker vermeden) per 1.000 mannen. Het aantal verkregen QALY's was 56	http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(14)60525-0.pdf https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/ijc.31102
Minerva	2016 2014 2013 2009	-		http://www.minerva-ebm.be/NL/Analysis/20299 http://www.minerva-ebm.be/NL/Article/1300 http://www.minerva-ebm.be/nl/review.asp?id=292 http://www.minerva-ebm.be/nl/article.asp?id=1754